

Z kroniki Instytutu Zachodniego

WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW INSTYTUTU ZACHODNIEGO

Dnia 23 września 1956 r. odbyło się w Poznaniu w lokalu Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk przy ul. Lampego 27/29 Walne Zebranie członków Instytutu Zachodniego.

Obecni: Borowik Józef, Bossowski Józef, Czapliński Władysław, Deresiewicz Janusz, Dziembowski Kazimierz, Głowacki Włodzimierz, Grabski Władysław Jan, Jakóbczyk Witold, Kaczmarczyk Zdzisław, Kamiński Andrzej Józef, Klafkowski Alfons, Kochański Witold, Kolańczyk Kazimierz, Kolipiński Juliusz, Kostrzewski Józef, Kowalenko Władysław, Kuraszkiwicz Władysław, Labuda Gerard, Lutman Roman, Matuszewski Józef, Miedziński Florian, Mjtkowski Józef, Milewski Tadeusz, Pajewski Janusz, Pietrzak Paweł, Piwarski Kazimierz, Pollak Michał, Pospieszalski Marian, Rogalski Aleksander, Rudnicki Mikołaj, Rusiński Władysław, Rybicki Paweł, Szczaniecki Michał, Serwański Edward, Sosnowski Kirył, Lehr-Spławiński Tadeusz, Suchocki Mieczysław, Sułowski Zygmunt, Ślaski Kazimierz, Urbańczyk Stanisław, Vetulani Adam, Wąsicki Jan, Wieczorkiewicz Bronisław, Wierczyński Stefan, Wilder Antoni, Wojciechowska Maria, Wojciechowski Marian, Wysłouch Seweryn, Zabrocki Ludwik, Zajchowska Stanisława, Zdzitowiecki Jan, Ziotecki Roman.

Nadto delegat Polskiej Akademii Nauk, Biuro Towarzystw Naukowych i Popularyzacji Wiedzy dyr. S. Dobrowolski.

Usprawiedliwili nieobecność: Biedrawina Emilia, Bukowski Andrzej, Czekanowski Jan, Czyżewski Julian, Cyprian Tadeusz, Gajek Józef, Gieysztor Aleksander, Jabłoński Henryk, Jaroszewski Stanisław, Kielczewska-Zaleska Maria, Koraszewski Jacek, Leśnodorski Bogusław, Łowmiański Henryk, Myśliński Kazimierz, Naganowski Egon, Pollak Roman, Popiołek Kazimierz, Ryszka Franciszek, Winiewicz Józef, Wrzosek Antoni, Zierhoffer August.

Zebranie otworzył o godz. 10,25 Prezes Kuratorium I. Z. prof. Tadeusz Lehr-Spławiński, który na wstępie uczcił w kilku słowach pamięć zmarłego w dniu 19 marca 1956 r. członka I. Z. i wybitnego historyka, profesora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu prof. Ludwika Kolankowskiego. Pamięć Zmarłego obecni uczcili minutą ciszy.

Na sekretarzy zebrania powołani zostali: mgr Edward Serwański i mgr Bolesław Wiewióra.

Przewodniczący stwierdził, że zebranie zostało prawidłowo zwołane i wobec dostatecznej ilości członków (51 na ogólną liczbę 149) obecnych zdolne jest do podjęcia uchwał.

Porządek dzienny zebrania był następujący:

1. Odczytanie protokołu z Walnego Zebrania w dniu 14 czerwca 1955 r. oraz Nadzwyczajnego Walnego Zebrania w dniu 22 lutego 1956 r.
2. Sprawozdanie z działalności naukowej i wydawniczej I. Z. w 1955 r.
3. Sprawozdanie finansowe za 1955 r.
4. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
5. Dyskusja nad sprawozdaniami.
6. Powzięcie uchwały o udzielenie Dyrekcji I. Z. absolutorium.
7. Działalność I. Z. w 1956 r. i plan działalności na 1957 r.
8. Preliminarz budżetowy na 1956 r. i 1957 r.

9. Sprawa żywszej współpracy członków I. Z.
10. Wybór Kuratorium I. Z. i Komisji Rewizyjnej.
11. Wolne wnioski.

1. Na wniosek Przewodniczącego Zebrania prof. T. Lehra-Spławińskiego zebrani zrezygnowali jednogłośnie z odczytywania protokołu z Walnego Zebrania w dniu 14 czerwca 1955 r. oraz Nadzwyczajnego Walnego Zebrania w dniu 22 lutego 1956 r., ponieważ obydwa protokoły były ogłoszone drukiem w Przeglądzie Zachodnim.
2. Dr M. Suchocki złożył sprawozdanie z działalności naukowej i wydawniczej Instytutu w roku 1955:

W okresie sprawozdawczym tzn. w 1955 r. i na początku 1956 r. prace I. Z. rozwijały się w trzech zasadniczych kręgach tematycznych, a mianowicie wokół problematyki niemieckiej, problematyki Ziem Odzyskanych i problematyki czeskosłowackiej. Zgodnie z tym, Prezydium Kuratorium Instytutu Zachodniego zatwierdziło z początkiem roku sprawozdawczego projekt, aby działalność Instytutu Zachodniego oprzeć na trzech pracowniach: Niemcoznawczej, Monografii Ziem Odzyskanych oraz Czeskosłowackiej i Słowiańszczyzny Zachodniej.

Na Pracownię Niemcoznawczą składały się dwie komórki badawcze: a) Dział Najnowszej Historii Niemiec, oraz b) Dział Dokumentacji i Archiwum okupacji hitlerowskiej.

Dział Najnowszej Historii Niemiec kierowany przez dra A. J. Kamińskiego zajmował się w okresie sprawozdawczym w zakresie spraw podstawowych i materiałowych, po pierwsze, pomnażaniem zasobu katalogu bibliograficznego, po drugie prowadzeniem skorowidza materiałów, po trzecie prowadzeniem w dalszym ciągu indeksu pod nazwą „Niemcy, ludzie i sprawy” i po czwarte gromadzeniem materiału do Słownika niemieckiej terminologii politycznej. Na dzień 31. 12. 1955 r. zbiory materiałowe działu zawierały: Bibliografia główna 2.718 haseł, Skorowidz materiałów 836 haseł, Indeks („Niemcy, ludzie i sprawy”) 1.477 haseł i Słownik niemieckiej terminologii politycznej 1. 351 haseł.

W zakresie prac badawczych i publikacji dr Kamiński zajmował się studium nowych wydawnictw, które ukazały się tak w NRD, jak w NRF. Wynikiem tych studiów były artykuły i recenzje zamieszczone przede wszystkim w Przeglądzie Zachodnim, jak np. artykuł pt. „Od militarizmu do faszystwu niemieckiego” i inn. Dr Kamiński opracowywał też w okresie sprawozdawczym Kronikę polityczną w dziale „Kronika Niemiec współczesnych” w Przeglądzie Zachodnim, poza tym Dział Najnowszej Historii Niemiec prowadził również prace usługową.

Działem II Pracowni Niemcoznawczej, tzn. działem Dokumentacji i Archiwum okupacji hitlerowskiej kierował w okresie sprawozdawczym docent dr K. M. Pospieszalski przy współpracy mgra E. Serwańskiego. W zakresie prac podstawowych i materiałowych Dział uzupełniał Archiwum okupacji hitlerowskiej nowymi materiałami w miarę ich odnajdywania. W ramach tych prac Dział sporządzał odpisy ważnych dokumentów, przeprowadzał badania świadków w terenie, sporządzał wyciągi mikrofilmowe materiałów z roczników czasopism hitlerowskich oraz zbiorów dokumentów i wydawnictw, sporządzał zestawienia źródeł dla różnych tematów i zagadnień, przeprowadzał kontrolę bibliografii dotyczącej hitlerowskich zbrodni wojennych.

W zakresie prac badawczych i publikacji doc. dr K. M. Pospieszalski pracował nad zbiorem dokumentów pt. „Hitlerowskie prawo okupacyjne w Polsce, cz. II „Generalna Gubernia”, z obszernym wstępem, który sam obejmuje 14 artykułów autorskich. Poza tym Dział przygotował szereg prac i artykułów, które ukazały się względnie ukażą się w Przeglądzie Zachodnim. Opracowano mate-

riały do eksterminacji w tzw. „Kraju Warty” na podstawie ankiety sądów grodzkich (druk 1955 i 1956 r.), jak również materiały zebrane w sprawie zbrodni hitlerowskich w Kłecku, Wyszanie i Torzeńcu (druk 1955). Przygotowano do druku wyjątki z pamiętnika prof. Hermana Vossa (druk 1955), pracę zbiorową pt. „Uniwersytet Poznański na początku okupacji hitlerowskiej” (druk 1955) oraz rozpoczęto pracę nad artykułem pt. „Reichsuniversität Posen”. Mgr E. Serwański przygotowywał pracę pt. „Einwohnererfassung” na Górnym Śląsku (druk 1956 r.), jak również prowadził kronikę gospodarczą i kulturalną współczesnych Niemiec w Przeglądzie Zachodnim. Dział zajmował się również pracami redakcyjnymi związanymi z książką profesorów T. Cypriana i J. Sawickiego zatytułowaną „Sprawy polskie przed Międzynarodowym Trybunałem w Norymberdze”. Wreszcie Dział zajmował się pracami usługowymi (informacje dla pracowników naukowych).

Pracownia Monografii Ziem Odzyskanych kierowana przez doc. dr. Zajchowską przygotowywała do druku dwa wydawnictwa Instytutu Zachodniego, a mianowicie: V tom cyklu Ziemię Staropolski poświęcone Górnemu Śląskowi, oraz na podstawie wydrukowanych poprzednio w Przeglądzie Zachodnim artykułów pracę zbiorową przedstawiającą osiągnięcia Polski Ludowej na Ziemiach Odzyskanych.

Jeżeli chodzi o Monografię Górnego Śląska, to w okresie sprawozdawczym została na nowo napisana cała część historyczna tomu I oraz tom II z częściowym wykorzystaniem dotychczasowego materiału, tak iż można było przystąpić do podjęcia głównych prac redakcyjnych. Materiały do pracy o osiągnięciach polskich na Ziemiach Odzyskanych zwrócono autorom do powtórnego przepracowania czy ponownego napisania i uzupełnienia, zgodnie z ustalonym przez Redakcję planem zasadniczym. Autorzy wykonali to w roku sprawozdawczym oraz w I kwartale br.

Pracownia w zakresie prac podstawowych i materiałowych prowadziła porządkowanie archiwalne map i fotografii oraz przygotowywała kartoteki, jak również rozwijała pracę usługową. Poza tym doc. Zajchowska zbierała materiały do pracy o rozwoju przestrzennym miasta Żar i Skwierzyny.

W zakresie tematyki czeskosłowackiej dr. Maria Wojciechowska pracowała nad kroniką Kosmasa; dr. A. J. Kamiński opracowywał stale kronikę drukowaną w Dziale Współczesnej Czechosłowacji Przeglądu Zachodniego; poza tym gromadzono materiały do numeru czeskosłowackiego Przeglądu Zachodniego.

Poza wspomnianymi już książkami: T. Cyprian — J. Sawicki, Sprawy polskie w procesie norymberskim oraz pracami zbiorowymi: Monografia Górnego Śląska i Odbudowa Ziem Odzyskanych w okresie sprawozdawczym prowadzono prace redakcyjne w zakresie druków nieperiodycznych nad książką W. Łęgi: Społeczeństwo i państwo gdańsko-pomorskie w XII i XIII wieku, prof. J. Czekanowski: Wstęp do historii Słowian, wyd. II, J. Tomali: Tempo rozwoju produkcji przemysłowej w NRD.

W zakresie druków periodycznych zredagowanych zostało w okresie sprawozdawczym, zgodnie z ustalonym planem tematycznym, 6 zeszytów Przeglądu Zachodniego (5 za rok 1955 i 1 za rok 1956). Tom I za rok 1955 obejmujący numery 1—4 zawierał materiały poznańskie oraz materiały omawiające 10-lecie działalności Instytutu Zachodniego i był poświęcony prof. Wojciechowskiemu w 30-lecie jego pracy profesorskiej oraz 10-lecie jego działalności na stanowisku dyrektora Instytutu Zachodniego. Tom II obejmujący nr 5—8 zajmował się problematyką niemiecką, tom III — problematyką czeskosłowacką, zeszyt zaś 1—2/1956 — problematyką mickiewiczowską.

Plan wydawniczy Instytutu Zachodniego przewidywał wydanie w latach 1955—1956 następujących pozycji:

1. W. Rusiński. Położenie robotników polskich w czasie wojny w latach 1939—1945.
2. T. Cyprian i J. Sawicki, Sprawy polskie w procesie norymberskim.
3. J. Tomala, Tempo rozwoju produkcji przemysłowej w NRD.
4. K. M. Pospieszalski, Hitlerowskie prawo okupacyjne, cz. II „Generalna Gubernia”.
5. S. Waszak, Problemy ludnościowe Niemiec w I i II wojnie światowej.
6. W. Łęga, Państwo i społeczeństwo gdańsko-pomorskie w XII i XIII w.
7. J. Koraszewski, Rozwój kultu Mickiewicza na Śląsku.
8. Praca zbiorowa: Odbudowa Ziemi Odzyskanych.
9. T. Lehr-Spławiński, Żywoć Konstantyna i Metodego.
10. Kronika Kosmasa w opracowaniu i tłumaczeniu M. Wojciechowskiej.

Z pozycji tych w roku 1955 wydana została książka W. Rusińskiego (ark. wyd. 21), a w roku 1956 ukończono druk pracy T. Cypriana i J. Sawickiego (ark. wyd. 63, 9). Druk książki Łęgi jest w tej chwili na ukończeniu (ark. wyd. 17, 5), a w składaniu znajduje się praca J. Tomali. Ukończone zostały i w przygotowaniu do druku znajdują się prace K. M. Pospieszalskiego i J. Koraszewskiego, przepracowana przez dra Suchockiego. Reszta prac znajduje się jeszcze w opracowaniu u autorów.

W zakresie wydawnictw periodycznych ukazało się 7 zeszytów Przeglądu Zachodniego obejmujących 233 arkusze wydawnicze, a 2.608 stron druku.

Stan Biblioteki Instytutu Zachodniego na dzień 31. 12. 1955 r. wynosił 27.149 vol., w tym skatalogowanych 21.104. W roku 1955 przybyło 2.689 książek i czasopism. Wysoką liczbę przybytków osiągnięto dzięki kontaktom wymiennym z różnymi instytucjami w kraju i zagranicą, operując wydawnictwami własnymi i dubletami Biblioteki. Biblioteka otrzymała również dwukrotny przydział książek ze Zbiornicy Księgozbiorów Zabezpieczonych w Bytomiu, szczególnie z zakresu Działu Niemcoznawczego. Z nowych nabytków wymienimy wydawnictwa: Wielką Encyklopedia Radziecka, przekazana przez Bibliotekę Główną w Moskwie, wydawnictwo źródłowe dot. procesu norymberskiego (Trial of the Major War Criminals) (42 vol.), nadesłane przez Międzynarodowe Biuro Wymiany Wydawnictw, oraz wydawnictwo źródłowe: Codex Diplomaticus Regni Croatiae nadesłane przez Akademię Nauk w Zagrzebiu. Biblioteka prowadziła pracę nad katalogiem alfabetycznym i rzeczowym. W katalogu rzeczowym przeprowadzono reorganizację zwłaszcza działów regionalnych i biografii. Biblioteka załatwiała sprawy związane z wypożyczaniem międzybibliotecznym oraz załatwiała liczne kwerendy czytelników zwłaszcza studentów opracowujących prace (magisterskie głównie) z problematyki Ziemi Zachodnich Polski. Liczba wypożyczeń w okresie sprawozdawczym wynosi 5.683. Usługi biblioteczne, zwłaszcza wobec czytelników zamiejscowych, stawały się coraz żywsze ze względu na specjalizację Biblioteki. W roku ubiegłym wskutek zwiększenia budżetu przeprowadzono najpilniejsze plany konserwacji księgozbioru, zwłaszcza wydawnictw źródłowych.

3. Wicedyrektor dr M. Pollak złożył sprawozdanie finansowe za rok 1955.

Dyrekcja I. Z. na zlecenie Biura Towarzystw Naukowych i Popularyzacji Wiedzy PAN przesłała w sierpniu 1954 r. preliminarz budżetowy na rok 1955 wraz z załącznikami opracowany zgodnie z instrukcją Biura. Preliminarz ten opiewał po stronie wpływów i wydatków na kwotę 1 265 000,— zł, przy czym przewidywane były wpływy własne z wydawnictw periodycznych i nieperiodycznych w wysokości 365 000 zł (projektowano wydanie 6 tytułów) oraz dotacji PAN w wysokości 900 000 zł na zrównoważenie budżetu.

Skoro jednak w lutym 1955 r. Wydział I PAN zawiadomił Instytut, że dotacja na rok 1955 została przyznana w kwocie 790 000 zł, i zlecił Instytutowi

opracowanie preliminarza w ramach przyznanej dotacji, Instytut opracował nowy preliminarz na kwotę 1 159 000 zł po stronie wpływów i wydatków i wysłał go do PAN w marcu 1955 r.

Po przeprowadzeniu jeszcze korespondencji z PAN i poczynieniu pewnych skreśleń Dyrekcja I. Z. przesała w dniu 18 czerwca 1955 r. ostateczny preliminarz budżetowy zatwierdzony przez Kuratorium I. Z. i uchwalony przez Walne Zebranie Członków I. Z. w wysokości 1 151 293 zł.

Wpływy własne przewidziano w wysokości 361 293 zł, a dotację PAN w wysokości 790 000 zł.

Wydatki naukowe i wydawnicze ustalone były na kwotę 684 846 zł a administracyjno-gospodarcze na kwotę 466 447 zł.

Ten preliminarz miał być podstawą gospodarki finansowej Instytutu na rok 1955. Już jednak w ciągu I półrocza 1955 r. okazało się, że poza Przeglądem Zachodnim z nieperiodyków jedynie jedna pozycja (Rusiński) ukaże się w ciągu roku 1955. W ten sposób przewidziane wpływy z wydawnictw własnych zawiodły, a Instytut stanął wobec oczywistego niedoboru.

Po dokładnym zanalizowaniu sytuacji finansowej i ustaleniu wpływów możliwie najrealniejszych oraz koniecznych wydatków przy zastosowaniu wszelkich oszczędności Instytut Zachodni na podstawie uchwały Kuratorium oraz Walnego Zebrania Członków I. Z. w dniu 14 czerwca 1955 r. wystąpił z wnioskiem do PAN o przyznanie dodatkowej dotacji w wysokości około 200 000 zł.

W związku z tym odbyła się specjalna konferencja w PAN pod koniec lipca 1955, na której przedyskutowane zostały wydatki i wpływy I. Z. do końca 1955 r. W konsekwencji tej narady I. Z. wystąpił z nowym wnioskiem o przyznanie subwencji nadzwyczajnej w kwocie 156 000 zł. Ta też kwota dzięki przychylnemu potraktowaniu sprawy przez PAN została uruchomiona pod koniec roku 1955.

Dzięki temu I. Z. mógł pokryć niedobory i uregulować w początkach roku 1956 najkonieczniejsze bieżące wydatki, jak pensje pracowników, ZUS, podatki itd., na co miał zarezerwowaną nadwyżkę w wysokości 132 825 zł na dzień 31 grudnia 1955 r.

Jak się przedstawia wykonanie preliminarza budżetowego w r. 1955?

Wpływy z wydawnictw własnych prelimitowane na kwotę 361 293, zł osiągnęły zaledwie kwotę 92 761 zł, a składki członkowskie 12 133, zatem razem wpływy doszły zaledwie do 104 894 zł. Do tego dołączyła się dotacja PAN w wysokości 946 000 zł, osiągnięto więc w ten sposób we wpływach kwotę 1 096 333 zł.

Wydatki prelimitowano w kwocie 1 151 293 zł, a wydano 979 694 zł, czyli wykonano w 85,1%.

Wydatki personalne i administracyjno-gospodarcze wyniosły ogółem 462 248 zł, w czym uwzględniona jest suma 24 735 zł na zakup nowego samochodu, na remont samochodu po awarii 17.261 zł, pensje pracowników naukowych i administracyjnych 272 063 zł, a wydatki gospodarcze 84 791 zł.

Wydatki na prace naukowo-badawcze i wydawnicze wyniosły 515 000 zł. Najwyższą pozycję stanowią tu honoraria autorskie, redakcyjne, recenzyjne Przeglądu Zachodniego i nieperiodyków w wysokości 312 840 zł, a koszt druku, papieru itd, 166 171 zł.

W niektórych pozycjach wydatków sumy prelimitowane zostały przekroczone. I tak:

w par. 2 Ubezpieczenia Społeczne o kwotę 26 403 zł z tego powodu, że Instytut Zachodni opłacał składki ubezpieczeniowe za trzech pracowników Redakcji SSS, na który to wydatek PAN nie przyznawał Redakcji żadnych kredytów w par. 6 o kwotę 17 261 zł z powodu remontu samochodu osobowego, który w lipcu 1955 r. uległ awarii

w par. 24 o kwotę 2480 zł spowodowaną wydatkiem związanym z pogrzebem dyrektora I. Z.

4. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej I. Z. odczytał prof. J. Pajewski, przewodniczący Komisji. Na wniosek prof. Pajewskiego zebrani zgodzili się, aby nie odczytywał sprawozdania zaprzysiężonego rzeczoznawcy księgowego mgra Feliksa Krolla, który na prośbę Dyrekcji przeprowadził w dniach 2—7 lutego 1956 r. rewizję rachunkowości i zamknął rachunkowych I. Z. za rok 1955. Komisja Rewizyjna na posiedzeniu w dniu 8 maja 1956 r. zbadała i zatwierdziła bilans oraz rachunek wyników na dzień 31 grudnia 1955 r. Komisja Rewizyjna postanowiła przedstawić Walnemu Zebraniu następujące wnioski:
  - a) powiększyć kapitał zakładowy o kwotę 132.825,45 zł, wynikłą z przyznania przez PAN nadzwyczajnej dotacji na pokrycie niedoboru w roku 1955 w wysokości zł 156.000;
  - b) wobec niezalutwienia do tej pory przez Ministerstwo Finansów umorzenia zadłużenia Instytutu w NBP w wysokości 367.303,05 zł ponownie przedstawić Walnemu Zebraniu wniosek o poparcie starań Dyrekcji w tej sprawie; Prof. Pajewski wyjaśnił, że wniosek ten jest obecnie już nieaktualny, ponieważ Minister Finansów pismem z dnia 23 sierpnia 1956 r. P. D. 7602/7/56 umorzył ostatecznie wspomnianą wierzytelność Skarbu Państwa wraz z odsetkami;
  - c) udzielić Dyrekcji Instytutu absolutorium z działalności Instytutu z roku 1955.
5. Ponieważ w dyskusji nad sprawozdaniami, otwartej przez Przewodniczącego, nikt nie zabierał głosu, Przewodniczący zaproponował przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości sprawozdania z działalności naukowej i wydawniczej I. Z. oraz sprawozdania finansowego za rok 1955. Walne Zebranie wnioski Przewodniczącego uchwaliło jednomyślnie.
6. Przewodniczący poddał również pod głosowanie 2 wnioski Komisji Rewizyjnej, przedstawione przez prof. Pajewskiego. Walne Zebranie wnioski te uchwaliło jednomyślnie, a tym samym udzieliło absolutorium Dyrekcji I. Z. za działalność 1955 r.
7. Dyrektor I. Z. złożył sprawozdanie z działalności I. Z. za okres do końca września 1956 r.

Wszyscy członkowie Instytutu Zachodniego zapoznali się niewątpliwie z opublikowanym w nrze 3/4 P. Z. artykułem „Instytut Zachodni w obliczu nowych zadań”, podpisanym przez dyrekcję I. Z. Walne Zebranie nie staje więc dzisiaj przed jakimiś niespodziankami, a to tym więcej, że na konieczność zmian w działalności I. Z. wskazywały już tezy uchwalone przez Komisję powołaną dla zaplanowania dalszej działalności I. Z. oraz przez Kuratorium I. Z., przyjęte następnie do wiadomości przez Walne Zebranie w dniu 23 II br., opublikowane w nrze P. Z. 1/2.

W rozwinięciu owych tez nowa dyrekcja I. Z. opracowała ramowy program działalności I. Z.

W swej poprzedniej działalności I. Z. zajmował się głównie problematyką historyczną Ziemi Odzyskanych, co w znacznej mierze odpowiadało ogólnym warunkom formowania się Polski Ludowej i pierwszego 10-lecia jej istnienia. Rzecz jasna, iż badanie dzisiaj systematyczne węzłowych zagadnień z historii naszych Ziemi Zachodnich przeszło do zakresu prac innych instytucji, jak zwłaszcza Instytutu Historii PAN. Zachodziłaby tedy ewentualność zbędnego w wielu wypadkach dublowania, co jednak nie jest rzeczą najważniejszą. Istota rzeczy tkwi w tym, że I. Z. ma dzisiaj inne zadania. Ma służyć — jako instytut naukowo-badawczy, spełniający zarazem ważną rolę polityczną — wielkiej sprawie obrony naszej granicy na Odrze i Nysie w obecnej sytuacji międzyna-

rodowej. Zagadnienia naszych Ziem Zachodnich winny znaleźć w problematyce I. Z. ważne miejsce, ale w ogólniejszym aspekcie sytuacji międzynarodowej.

Obecnie sprawa naszej granicy na Odrze i Nysie łączy się nierozzerwalnie z zagadnieniem Niemiec współczesnych, które to zagadnienie jest dzisiaj kluczowe w sytuacji europejskiej.

W związku z tym do naczelnych zadań I. Z. winno należeć:

1. Badanie i naświetlanie zasadniczych przeobrażeń gospodarczych, społecznych i politycznych zachodzących w NRD, a znajdujących coraz żywszy oddźwięk także i poza jej granicami. Łączą się z tym dążenia sił postępowych i demokratycznych narodu niemieckiego do pokojowej współpracy z innymi narodami oraz uznawanie granicy na Odrze i Nysie jako granicy pokoju.
2. Zarazem zaś badanie i naświetlanie wszelkich przejawów odradzania się na terenie NRF militarystyki i neohitlerystyki, głoszących hasła militarystyki i odwetu, stanowiących najpoważniejszą groźbę dla pokoju w Europie.

A więc problematyka Niemiec współczesnych wraz z genealogią dzisiejszej rzeczywistości NRD i NRF.

Wydaje się, że należy jeszcze wyjaśniać naszemu społeczeństwu znaczenie faktu powstania po raz pierwszy w dziejach Niemiec demokratycznego państwa, pragnącego pokoju i dobrosąsiedzkich stosunków z innymi narodami, potępiającego junkiersko-burżuazyjny *Drang nach Osten*, uznającego niemiecko-polską granicę na Odrze i Nysie. Należy śledzić wszelkie objawy demokratyzacji życia społeczno-politycznego w NRD, także i przejawy podobnych dążeń w NRF. Zarazem jednak nie wolno nam ani na chwilę spuszczać oka z tego, co się dzieje na terenie NRF. Należy rejestrować pilnie wszelkie poczynania rewizjonizmu niemieckiego, który dąży do rozpętania nowej wojny światowej i pcha sam naród niemiecki do nowej katastrofy.

Integralnie związane z działalnością I. Z. w ujawnianiu właściwego oblicza militarystyki i imperializmu niemieckiego jest stałe przypomnianie zbrodni hitlerowskich popełnionych na ziemiach polskich.

Wysunięcie na czoło zagadnień — jeśli wolno użyć tego wyrażenia — „niemcoznawczych” nigdy nie oznaczało w planach I. Z. zaniedbania spraw naszych Ziem Odzyskanych. Rezygnując z publikowania różnych, choćby cennych, ale nie dość ważkich dla wysnuwania ogólniejszych wniosków, przyczynków historycznych dotyczących np. polskości Ziem Zachodnich — uważamy nadal za niezwykle pożyteczne zajmowanie się ich dziejami, choćby z najodleglejszej epoki, które mają znaczenie polityczne w chwili dzisiejszej. Zajmować się będziemy nadal zagadnieniami z dziejów naszych Ziem Zachodnich, które mają znaczenie ogólniejsze i dotyczą całości dziejów Ziem Zachodnich, którymi ze względu na programowe zacieśnienie swej problematyki (do dziejów Śląska względnie Pomorza) nie mogą się w pełni zajmować zakłady naukowe PAN. Zajmować się będziemy wreszcie wszystkimi zagadnieniami związanymi z aktualnym stanem naszych Ziem Zachodnich, ze stanem ich zagospodarowania, osiągnięć społeczno-politycznych i kulturalnych. Sprawy wymienione wyłoniły się ostatnio w szczególnie ostrej formie w dyskusji publicznej na łamach szeregu czasopism. I. Z. winien wziąć udział w tej dyskusji, ale w sposób należycie ugruntowany na podstawie możliwie dokładnie przebadanego materiału, pozwalającego na wysnucie obiektywnych wniosków. Opowiadając się za najszerszą swobodną krytyką pragniemy równocześnie, aby to była krytyka konstruktywna. Wykazując uchybienia, usterki czy wprost błędy będziemy się zarazem starali wskazywać środki poprawy istniejącego stanu. W związku z tym Dyrekcja I. Z. postanowiła nawiązać ścisły kontakt z terenem, zapewnić sobie grono korespondentów-informatorów z poszczególnych regionów, zebrać tą drogą odpowiednie materiały celem ich publikacji na łamach Przeglądu Zachodniego lub w osobnych wydawnictwach: materiały, które by w sposób rzetelny informowały

społeczeństwo o naszych brakach i osiągnięciach na Ziemiach Zachodnich, które by zarazem posłużyć mogły także i w dziedzinie politycznej do podjęcia skutecznej kontrakcji przeciwko tendencyjnym propagandowym tezom rewizjonizmu niemieckiego.

Dążąc do realizacji wszystkich wymienionych celów dyrekcja I. Z. — zapewniwszy sobie najkonieczniejsze środki finansowe — podjęła pewną reorganizację I. Z. Dzięki powiększeniu liczby etatów naukowych z 4 do 16 można było przystąpić do szerszej niż poprzednio pracy badawczo-naukowej w Instytucie. Przy pomocy miarodajnych czynników udało się bardzo znacznie rozszerzyć bazę materiałową w postaci wydawnictw książkowych i periodyków z krajów zachodnich. Materiał ten jest gromadzony i poddawany selekcji w osobnym dziale dokumentacji. Dział ten winien stanowić podstawę dla zorganizowania własnej pracy naukowo-badawczej w I. Z., która rozwija się w trzech kierunkach, mających swój odpowiednik w trzech działach: Dział NRD, Dział NRF, Dział Ziem Odzyskanych.

Organem I. Z. jest Przegląd Zachodni, który nadal zamierzamy wydawać jako dwumiesięcznik z dostosowaną do tego numeracją poszczególnych zeszytów. Na łamach Przeglądu Zachodniego winny znajdować w coraz szerszej mierze swoje odbicie prace naukowo-badawcze prowadzone w poszczególnych działach I. Z. Niezależnie od tego I. Z. zaprasza i nadal będzie zapraszać do współpracy w Przeglądzie Zachodnim wszystkich naszych naukowców i publicystów, zajmujących się zagadnieniami związanymi z problematyką I. Z. Plan zeszytów Przeglądu Zachodniego uzgadniany jest z Komitetem Redakcyjnym. Zadaniem Redakcji Przeglądu Zachodniego będzie zorganizowanie sieci korespondentów na Ziemiach Zachodnich.

W druku znajdując się lub w najbliższym czasie oddane zostaną do druku (jeszcze w bieżącym roku) następujące pozycje:

J. Czekanowski, Wstęp do historii Słowian (wyd. II).

J. Tomala, Tempo rozwoju produkcji przemysłowej w NRD.

J. Koraszewski, Kult Mickiewicza na Śląsku.

Odbudowa Ziem Zachodnich (1945—1955).

Monografia Górne Śląska — 2 tomy.

W roku 1957 przewidujemy wydanie:

a) pozycji przyjętych do planu wydawnictw przez dawną Dyрекcję:

Józef Matuszewski, Kronika Słowian Helmolda

Maria Wojciechowska, Kronika Kosmasa

Tadeusz Lehr-Spławiński, Żywoty Konstantina i Metodego

b) pozycji związanych z problematyką nową:

Karol Marian Pospieszalski, Sprawa 58.000 Volksdeutschów

Karol Marian Pospieszalski, Hitlerowskie prawo okupacyjne, cz. II. Gen. Gubernia

Andrzej Józef Kamiński, Stanowisko Niemiec w konferencjach haskich

Zbigniew Barański, Problem tranzytu niemieckiego przez Pomorze w okresie międzywojennym

z działu NRD:

Stanisław Szwan, Korespondencje wrocławskie Karola Marksa

Bolesław Wiewióra, Granica polsko-niemiecka na Odrze i Nysie

Witold Kochański, Nowe formy życia Serbo-Lużyczan w NRD.,

z działu Ziem Odzyskanych:

Stefan Nowakowski, Adaptacja ludności na Śląsku Opolskim.

8. Z kolei wicedyrektor Pollak przedstawił preliminarz budżetowy I. Z. na rok 1956, będący podstawą gospodarki finansowej w roku bieżącym oraz zaplanowany preliminarz budżetowy na rok 1957 r.

Dyrekcja Instytutu Zachodniego na zlecenie Biura Towarzystw Naukowych PAN opracowała i przesała w dniu 4 lipca 1955 ramowy projekt budżetu na rok 1956 na kwotę 1.614.000 zł po stronie wydatków i wpływów, przy czym projektowana była dotacja PAN w wysokości 1.000.000 zł na zrównoważenie budżetu.

W dniu 14 września 1955 również na zlecenie Biura Dyrekcja I. Z. przesała szczegółowo opracowany preliminarz budżetowy na rok 1956 z załącznikami i planem pracy należycie uzasadniającym pozycje wydatków.

Preliminarz opiewał na kwotę 2.035.495 zł po stronie wpływów i wydatków, a dotacja PAN proponowana była w wysokości 1.200.000 na pokrycie niedoborów. Dyrekcja przewidywała, że Instytut z własnych wpływów, biorąc nawet optymistycznie, że wszystkie zaplanowane wydawnictwa ukażą się w roku 1956, bezwarunkowo nie pokryje wydatków, które istotnie wzrosły.

Przed wszystkim rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 1955, ustalające wyższe wynagrodzenia autorskie, spowodowało bardzo znaczną zwwyżkę kwoty w funduszu bezosobowym płac, gdyż trzeba było uwzględnić w stosunku do autorów podniesione stawki honorariów autorskich.

Ustalało się też wyższą stawkę honorariów autorskich za artykuły w Przeglądzie Zachodnim do wysokości 1.500 zł za arkusz autorski, zamiast 1.000 zł wypłacanych dotychczas.

Podwyższono też stawkę za recenzje artykułów do Przeglądu Zachodniego oraz za recenzje wydawnictw nieperiodycznych.

W związku z zamierzonym wydaniem większej ilości tytułów, niż to miało miejsce w roku 1955 (1955 — 1, 1956 — 6), podwyższone zostały kwoty na papier i druk.

Przewidziano wreszcie podwyższenie kwoty w § 1 Fundusz płac ze względu na konieczność wprowadzenia dwóch etatów pracowników naukowych, zgodnie z uchwałą Kuratorium, oraz jednego etatu gońca, którego Instytut w ogóle nie posiadał.

Gdy tymczasem Nadzwyczajne Walne Zebranie w dniu 22 lutego br. dokonało wyboru nowego dyrektora i ukonstytuowała się nowa Dyrekcja Instytutu, opracowany został i wysłany 29 marca 1956 r. nowy preliminarz budżetowy na rok 1956 oparty na wytycznych dotyczących rozszerzenia działalności Instytutu uchwalonych przez Komisję do zaplanowania dalszej działalności I. Z. oraz przez Kuratorium i Nadzwyczajne Walne Zebranie. Jako uzasadnienie zaprojektowanych w preliminarzu wydatków Dyrekcja przedstawiła szczegółowy program działalności Instytutu na lata 1956/57 oraz nowy układ organizacyjny dostosowany do nowych warunków pracy.

Preliminarz ten po stronie wydatków przewidywał kwotę 2.797.875 zł, w której to kwocie zawarte były zobowiązania Instytutu z okresu poprzedniego w wysokości 824.105 zł.

Wpływy ostrożnie obliczone łącznie z dotychczasową dotacją PAN w wysokości 790.000 zł wynosiły kwotę 1.313.880 zł. Wynikało stąd, że dla zrównoważenia budżetu i umożliwienia Instytutowi prowadzenia prac w nowych warunkach, konieczna jest dodatkowa subwencja w wysokości 1.400.000 zł. I o tę subwencję Instytut prosi PAN.

W następstwie starań Instytutu o wspomnianą subwencję odbyła się w Ministerstwie Finansów konferencja w dniu 24 kwietnia br. poświęcona specjalnie rozpatrzeniu preliminarza budżetowego na rok 1956 i przy współudziale reprezentantów PAN (Biuro Towarzystw Naukowych) i reprezentanta Instytutu Zachodniego. Po przeprowadzeniu dokładnej analizy poszczególnych pozycji ustalono konieczne skreślenia w poszczególnych pozycjach oraz sprecy-

zowano wysokość nadzwyczajnej dotacji dla pokrycia niedoboru w wysokości około 1.000.000 zł.

Na skutek telefonicznego zawiadomienia, a potem i na piśmie z początkiem czerwca br., że ostatecznie przyznana została Instytutowi specjalna dotacja w wysokości 820.000 zł, Dyrekcja 7 czerwca przedstawiła PAN nowy preliminarz budżetowy w uwzględnieniu tej specjalnej dotacji na ogólną kwotę 2.056.360 zł, w której łączna suma dotacji wynosi 1.610.000 zł.

Preliminarz ten w dniu 3 lipca 1956 został zatwierdzony przez plenium Kuratorium I. Z. i stanowi podstawę gospodarki finansowej Instytutu w r. 1956.

Na wydatki ściśle administracyjno-gospodarcze preliminarz przewiduje kwotę 369.686 zł, a na wydatki naukowo-badawcze i wydawnicze 1.686.674 zł. Ta wysoka kwota w drugiej grupie wydatków tłumaczy się tym, że:

1. wprowadzono 10 nowych etatów pracowników naukowych wynagradzanych w granicach 920—2.600 zł miesięcznie;
2. ustalono w § 3 fundusz bezosobowy płac m. in. kwotę 440.368 zł tytułem reszty honorariów autorskich dla autorów, których prace ukażą się w roku 1956 (6) oraz tych, których prace prowadzone w r. 1956 ukażą się w roku 1957 (7), wreszcie uwzględniono autorów nowych, z którymi zawarte zostaną umowy wydawnicze w r. 1956, w związku z czym Instytut zobowiązany był wypłacić im 25% honorarium umownego (12).
3. W związku z drukiem i przewidywanym wydaniem w roku 1956 — 5 prac przewidziano kwotę 496.814 zł na papier, karton, drukarnię itd.
4. Bardzo znacznie podwyższono też kwotę na zakup czasopism i książek (46.000 zł w porównaniu z dotychczasową kwotą 6.000 zł).

Jeśli chodzi o wydatki administracyjno-gospodarcze, musiała być podwyższona kwota na czynsze ze względu na konieczność wyrównania zaległego komornego za lokale użytkowe w domu przy ul. Chełmońskiego 1 za okres 1 marca 1953 do 31 grudnia 1954 (zaległość powstała z powodu niedbalstwa administracji domu i musiała być uregulowana na żądanie Miejskiego Zarządu Gospodarki Mieszkaniowej i Komunalnej) w wysokości 27.420 zł. Instytut zobowiązany był zakupić materiały przeciwpożarowe, których dotychczas nie posiadał, jako też zaopatrzyć kierowcę samochodu osobowego w należące mu się ubranie i płaszcz zimowy, zgodnie z wyjaśnieniem Biura Administracyjnego PAN. Przewidziano wreszcie kwotę 10.000 zł na zakup urządzenia biurowego ze względu na powiększenie liczby pracowników Instytutu.

Wpływy w. Wpływy w preliminarzu przewidziano na ogólną kwotę 2.056.360 zł, w szczególności:

a) dotacje — PAN	790.000.—	
„ specjalna	820.000.—	1.610.000 zł
b) wpływy własne — P. Z.	75.600.—	
„ — Nieperiod.	365.760.—	
— Inst. Geogr. PAN	5.000.—	446.360 zł

W ciągu trzech kwartałów br. okazało się jednak, że wpływów preliminowanych na rok 1956 Instytut nie osiągnie.

Z sześciu bowiem tytułów, których ukazanie przewidywano w r. 1956, tylko trzy się ukażą (T. Cyprian — J. Sawicki już się ukazał, W. Łęga ukaże się w najbliższym czasie, a J. Tomala pod koniec br.). Natomiast 3 pozostałe tytuły (Czekanowski, Koraszewski i Suchocki, Odbudowa Ziemi Odzyskanych), których druk już się rozpoczął lub rozpocznie w ostatnim kwartale 1956, ukażą się dopiero w I kwartale 1957 jako ześlizgi z roku 1956.

Ponadto „Dom Książki” postanowił przyjąć do rozpowszechnienia mniejszą ilość egzemplarzy, aniżeli Instytut projektował; np. książki Łęga tylko 600 egz., J. Tomali — na zasadach komisji, T. Cypriana J. Sawickiego 1.100 egz. Wpływy za te 3 tytuły wyniosą kwotę 151.232 zł (W. Łęga — 15.912, J. Tomala — ok. 10.200 i T. Cyprian J. Sawicki — 125.120).

W związku z tym kwota wpływów własnych z wydawnictw nieperiodycznych zmniejszy się o 214,528 zł w porównaniu z preliminarzem.

Ponieważ zaś Instytut Geografii PAN od lipca 1956 r. nie korzysta z lokali przy ul. Madalińskiego w Warszawie, przewidziany stąd wpływ zmniejszy się o ok. 2.500 zł.

Ogółem zatem wpływy I. Z. przypuszczalnie wyniosą do końca r. 1956 zł 1.839.332 zamiast 2.056.360 zł (dotacje 1.610.000 + wpływy własne 229.332 zł), tj. o 217.028 zł mniej, niż przewidziano w preliminarzu.

Jak się przedstawia w związku z tym aktualna sytuacja finansowa I. Z.?

Instytut ma otrzymać jeszcze w IV kwartale br. resztę subwencji z PAN w wysokości 501.700 zł.

Z Domu Książki wpłynie kwota ok. 26.000 zł za prace W. Łęgi i J. Tomali.

Na koncie w NBP Instytut posiada bieżąco ok. 260.000 zł

Łączna więc kwota, jaką Instytut będzie dysponował w IV kwartale br., wyniesie około 800.000 zł.

Z tej kwoty pokryte będą wszystkie bieżące wydatki przewidziane w preliminarzu do końca grudnia 1956 w wysokości ok. 585.000 zł. Reszta, tj. około 200.000 zł, przeznaczona będzie na pokrycie najkonieczniejszych wydatków w miesiącu styczniu 1957 (pensje pracowników, wynagrodzenia za prace zleczone naukowe, koszty druku wydawnictw itp.).

Na podstawie nowej instrukcji Biura Towarzystw Naukowych i Popularyzacji Wiedzy PAN z dnia 2 sierpnia 1956 opracowano preliminarz budżetowy na rok 1957 i wysłano do PAN 5 września br.

Schemat preliminarza w porównaniu z dawniejszym uległ pewnym zmianom.

- 1) Zniknął jako oddzielny § 3 „Bezosobowy fundusz płac”, w którym zawarte były dawniej wydatki na pokrycie honorariów autorskich, redakcyjnych, recenzyjnych dla Przeglądu Zachodniego i nieperiodyków, oraz wynagrodzenia za naukowe prace zleczone. Włączony on został w § 1 „Płace i wynagrodzenia” jako pozycja b) honoraria i wynagrodzenia osób njezatrudnionych w Instytucie”.
- 2) Zniknął również § 5 „Podróże służbowe”, który włączony został do § 6 „Wydatki administracyjno-gospodarcze”.
- 3) Wprowadzony został § 15 „Inwestycje pozalimitowe” (np. zakup maszyn i urządzeń).

Preliminarz budżetowy na rok 1957 zaprojektowany został na kwotę 2.934.528 zł po stronie wpływów i wydatków, a więc w porównaniu z preliminarzem na rok 1956 (2.056.360 zł) wyższy o kwotę 878.168 zł.

Wydatki ściśle administracyjne i gospodarcze wynoszą kwotę zł 471.723, a wyd. naukowo-badawcze i wydawnicze zł 2.462.805, razem zł 2.934.528.

Ponieważ wpływy własne ze sprzedaży wydawnictw zaplanowane są w wysokości 774.310 zł (oczywiście, jeśli zaprojektowane tytuły wyjdą drukiem w 1957 r.), dla zrównoważenia budżetu przewidziana jest dotacja PAN w wysokości 2.000.000 zł.

Suma wydatków wzrosła. Tłumaczy się to tym, że:

- 1) W § 1 poz. a) „Płace” wprowadzono trzy nowe etaty pracowników naukowych ze względu na wzrastający zakres prac naukowo-badawczych Instytutu, jeden etat pracownika naukowo-technicznego oraz jeden etat administracyjny.

Zaznaczyć przy tym należy, że wynagrodzenia pracowników naukowych obliczone zostały wg dotychczas obowiązujących stawek opartych na rozp. Rady

Ministrów z dn. 28 sierpnia 1954. Oczywiście po ukazaniu się nowego rozporządzenia trzeba będzie uwzględnić zmiany w wysokości wynagrodzeń pracowników naukowych.

- 2) W § 1 poz. b) „Honoraria i wynagrodzenia osób niezatrudnionych w Instytucie” podwyższono:
    - a) stawkę honorariów autorskich za artykuły w Przeglądzie Zachodnim z 1.500 na 1.800 zł, zgodnie z uchwałą Plenum Kuratorium Instytutu z dn. 3 lipca 1956 w ramach zarządzenia Prezesa CUW z dn. 15. 12. 1955 (Mon. Pol. nr 127, poz. 1638, zał. roz. II);
    - d) wydatek na wynagrodzenia za redakcję techniczną ze względu na większą na wyższą liczbę arkuszy autorskich (247);
    - c) wydatek na wynagrodzenia za redakcję naukową wydawnictw nieperiodycznych, ponieważ większa ilość tytułów ma się ukazać (262);
    - d) wydatek na wynagrodzenia za redakcję techniczną ze względu na większą ilość arkuszy (257);
    - e) kwotę na naukowe prace zlecone do 100.000 zł, zgodnie z uchwałą Plenum Kuratorium Instytutu z dn. 3 lipca br.
  - 3) W § 9 „Prace naukowo-badawcze” podwyższono kwotę ze względu na planowane ukazanie się 12 tytułów: papier drukowy 157.050 zł, druk 524.900 zł.
  - 4) W § 14 poz. b) „Zakup książek i czasopism” podwyższono kwotę do 90.000 zł oraz na urządzenie pracowni mikrofilmowej i fotokopijnej przewidziano 50.000 zł. Przewidziane wpływy w kwocie 774.310 zł (za Przegląd Zachodni 95.850 zł, za nieperiodyki 678.460 zł) uzależnione są od zrealizowania w pełni planu wydawniczego proponowanego na rok 1957, tzn. o ile ukażą się drukiem wszystkie tytuły, a „Dom Książki” przejmie do rozpowszechnienia poszczególne wydawnictwa w ilości zaprojektowanej przez Instytut. Te sprawy są w toku pertraktacji z „Domem Książki” w Warszawie oraz Centralnym Urzędem Wydawnictw Przemysłu Graficznego i Księgarstwa.
9. Nad sprawozdaniami Przewodniczący otworzył dyskusję.

W obszernej dyskusji mocny nacisk położono na sprawę Ziem Zachodnich, jako aktualnie najważniejszą i pierwszoplanową, której Instytut Zachodni powinien bardzo wiele poświęcić uwagi i dużo środków rozszerzając zwięzłą dzisiaj tematykę badań naukowych. Badania związane z Ziemią Zachodnią powinny być prowadzone na równi z niemcoznawczymi, bo obydwa zresztą kierunki prac wiążą się ze sobą, gdyż idzie o silne przeciwstawienie się akcji rewizjonistycznej oraz o polemikę z rewizjonistami zachodnio-niemieckimi (Borowik, Lutman, Wilder, Czaplński, Miedziński, Głowacki, Śląski, Grabski, Wysłouch, Kolipiński, Kamiński).

Stąd wysunięte były w dyskusji konkretne propozycje: należytego i rzeczowego opracowywania zagadnień Ziem Zachodnich z wybitnym uwzględnieniem problematyki gospodarczej dotychczas zaniedbanej przez I. Z., (Głowacki), zwołania specjalnej narady na tematy członków I. Z. i osób spoza Instytutu interesujących się tymi sprawami (Lutman, Głowacki).

Poruszono sprawę wydawania specjalnego biuletynu, który by orientował członków I. Z. o rozmiarach akcji rewizjonistycznej wydawniczej (Wilder).

Podkreślono także niewspółmierność środków finansowych, jakimi Instytut rozporządza na swe prace badawczo-naukowe, w porównaniu z zasobami finansowymi innego pokroju instytutów podległych, np. Ministerstwu Żeglugi, nie mówiąc już o środkach materialnych, jakie mają do dyspozycji różne instytuty w NRF (Borowik, Miedziński).

Poruszono sprawę zorganizowania sieci korespondentów na Ziemiach Zachodnich (Labuda).

Sprawę żywszej współpracy członków I. Z. z Instytutem poruszył z ramienia Dyrekcji prof. Labuda, który przedstawił dotychczasowe wysiłki Dyrekcji w tym kierunku (dwukrotny apel do członków).

W związku z tym w czasie dyskusji zaprojektowano dla ożywienia współpracy członków I. Z. z Instytutem zorganizowanie zespołów członków I. Z. w różnych ośrodkach naukowych, urządzenie specjalnych zebrań członków I. Z. poświęconych omówieniu poszczególnych zagadnień, którymi się Instytut zajmuje (Wilder). Wysunięty został postulat, aby zwołana została konferencja historyków w sprawie historii Śląska (Wysłouch), poruszono też sprawę wydawnictw Instytutu w językach obcych (Śląski). Zgłoszony był wniosek, aby praca Kuratorium I. Z. mogła być bardziej ożywiona (Kolipiński).

Prezes Lehr-Spławiński dziękuje dyskutantom za liczne wnioski, osobno składa podziękowanie dyr. Dobrowolskiemu.

Na miejsce opróżnione członka I. Z. wskutek śmierci prof. Kolankowskiego wybrany został jednomyślnie na wniosek prof. Labudy dr Janusz Ziolkowski.

10. Następnie przystąpiono do wyboru Prezesa Kuratorium i 12 członków Kuratorium oraz 5 członków Komisji Rewizyjnej.

W nieobecności prof. Lehra-Spławińskiego przewodnictwo objął wiceprezes Kuratorium prof. Wysłouch.

Na wniosek dyr. Piwarskiego wybrany został przez aklamację prof. T. Lehr-Spławiński. Na członków Kuratorium wybrano w głosowaniu kartkami: prof. prof. Tymienieckiego, Wysłoucha, Pajewskiego, Czekanowskiego, Popiołka, Cieślaka, Deresiewicza, Kaczmarczyka, Łowmiańskiego, Barcińskiego, Zabrockiego. Ponieważ Lutman i Borowik otrzymali równą ilość głosów, Prezes zarządził dodatkowe głosowanie, w którym wybrany został dyr. Borowik.

Do Komisji Rewizyjnej wybrani zostali jednogłośnie: prof. prof. Kolańczyk, Kowalenko, Kuraszkiewicz, Matuszewski i doc. Wąsicki.

11. Na wniosek Prezesa T. Lehra-Spławińskiego zebranie przyjęło do wiadomości sprawozdanie Dyrekcji I. Z. i preliminarz budżetowy na lata 1956 i 1957.

Ponieważ nikt więcej nie zabierał głosu, Przewodniczący podziękował zebranym za bardzo żywy udział i zamknął zebranie o godzinie 15,20.

Listy do redakcji

Od doc. dra G. Rhodego z Marburga otrzymaliśmy list następującej treści:

W numerze 5—6 Pańskiego czasopisma pan dr Marian Wojciechowski na wstępie swej recenzji książki R. Breyera pisze o współpracy autora w wydanej przeze mnie „Geschichte der Stadt Posen” co następuje: „Wypowiedane w tym rozdziale (mianowicie „Die Stadt Posen in neupreussischer Zeit; 1815—1847”) zdania nie odbiegają od twierdzeń pozostałych autorów tej książki uważających Poznań za miasto niemieckie”.

Po pierwsze należy sprostować, że dr Breyer jest autorem rozdziału: „Die Stadt Posen in südpreussischer und herzoglich Warschauer Zeit, 1793—1815”, a wspomniany przez pana Wojciechowskiego rozdział napisał profesor Laubert. Jest to drobna tylko nieścisłość, ale trzeba z niej wnioskować, że pan recenzent pisząc recenzję nie zaglądał do „Geschichte”, nie czytał na nowo rozdziału Breyera, lecz swój sąd o nim zrekonstruował z pamięci.